

Nr 63.

Av herr **Rosén**, om anslag för uppförande av nya seminariebyggnader i Umeå.

I riksdagens skrivelse den 15 Juni 1916 angående regleringen av utgifterna under åttonde huvudtiteln uttalades i sammanhang med frågan om utvidgning av Luleå folkskoleseminarium (p. 146) att riksdagen »tillfullo inser nödvändigheten att snarast möjligt söka få till stånd en ny kvinnlig avgångsklass för övre Norrland, och förväntar riksdagen att förslag härutinnan snart skall kunna föreläggas riksdagen». Denna fråga har också sedermera förelagts riksdagen, som beviljat medel för inrättande av parallellavdelning vid kvinnliga folkskoleseminariet i Umeå från början av höstterminen år 1918.

Beträffande frågan om för seminariets utvidgning erforderliga lokaler uttalade folkskolestyrelsen följande:

»Vad angår lokal för parallellavdelningen kan ej i den nuvarande seminariebyggnaden beredas utrymme för densamma. Emellertid har Umeå stad genom den 15 november 1912 och 17 oktober 1913 gjorda erbjudanden utfäst sig att, bl. a., kostnadsfritt tillhandahålla för seminariets behov nödiga undervisningslokaler under den mellantid som komme att förflyta till dess dubbelseminariets nya byggnader kunde tagas i anspråk. På given anledning hava stadens fullmäktige genom beslut den 10 augusti

1917 förklarar sig vidhålla berörda erbjudanden, däri inbegripet tillhandahållande av lokaler, som beträffande läge och utrymmen komme att så nära som möjligt överensstämma med därå framställda anspråk. Någon utgift för anskaffande av tillfälliga lokaler skulle statsverket alltså icke behöva vidkännas.»

Såsom av det citerade uttalandet framgår har Umeå stad förbundit sig att tillhandahålla *tillfälliga* lokaler till dess seminariets nya byggnader kunde tagas i anspråk. Givetvis förutsatte stadsfullmäktige att uppförande av nya byggnader för seminariet omedelbart skulle påbörjas. Man hade så mycket större skäl för detta antagande som det upprepade gånger av vederbörande myndigheter uttalats att den gamla seminariebyggnaden vore för sitt ursprungliga ändamål olämplig och otillräcklig. Denna mening har ytterligare understrukits av folkskolestyrelsen, som i ett år 1917 avgivet yttrande (K. M:ts prop. nr 342 till 1918 års riksdag) anfört, bl. a., att Karlstads och Umeå seminarier förfoga över byggnader »som numera i avseende å så väl utrymme som beskaffenhet i övrigt måste betecknas såsom synnerligen otjänliga, och oavsett frågan om lärarproduktionens ökning föreligger för dem båda oavvisligt behov av nybyggnad. Tydligt bära de i sammanhang med nybyggnad utvidgas med parallellavdelningar. Jämväl ur synpunkten av lärarproduktionens ökning äro ifrågakommande seminarier de, som närmast bära ifrågakomma till utvidgning, enär såväl Värmland som övre Norrland äro bygder, där lärarbristen särskildt starkt gjort sig gällande».

Ehuru Umeå seminarium utvidgades till dubbelseminarium redan år 1918 har Kungl. Maj:t icke ens till 1920 års riksdag framlagt förslag om uppförande av lokaler för ändamålet. Då Umeå stadsfullmäktige fattade sitt beslut att tillhandahålla tillfälliga undervisningslokaler uppgavs det att byggnader för dubbelseminariet skulle vara färdiga att tagas i bruk år 1921, men nu visar det sig att byggnadernas uppförande icke ens avses att påbörjas sistnämnda år, ehuru dubbelseminariet inrättades år 1918. Enligt vad jag inhämtat av vederbörande departementschef har beslutet om detta anslagskravs ytterligare framskjutande dikterats av statsfinansiella skäl. Härvid inträffar det exempellösa förhållandet, att staten av finansiella skäl icke har råd att bekosta uppförande av lokaler för sitt dubbelseminarium, men att en stad med föga över 7000 invånare anses stark nog att bära tillhandahålla lokaler åt staten för utbildning av lärarkrafter till landets folkskolor. Det torde kunna starkt ifrågasättas huruvida ett sådant förfarande är försvarbart. Obestriddligen är det

statens skyldighet att sörja för utbildningen av tillräckligt antal lärarkrafter. Visserligen har denna skyldighet försummats i så hög grad, att särskilt i övre Norrland lärarvakansernas antal stigit till en oroväckande höjd, och i stor utsträckning äro landskommunerna hänvisade att för skolornas upprätthållande anställa lärare som sakna varje utbildning för en dylik uppgift. Men då nu äntligen ett steg tagits till avhjälpande av detta missförhållande hade man med fog kunnat förvänta att Kungl. Maj:t på ett långt tidigare stadium framlagt förslag om uppförande av för det utvidgade seminariet nödvändiga lokaler. Då så icke skett ens till 1920 års riksdag har jag ansett mig nödsakad att motionsvis fästa riksdagens uppmärksamhet på denna fråga och hemställa om anslag för byggnadens påbörjande.

I detta sammanhang torde böra påpekas att även i Umeå bostadsbristen varit och är kännbar, och densamma har förvärrats genom här anmärkta förfarande beträffande seminariabyggnaden. Endast under år 1919 har staden utgivit 80,000 kronor i direkt understöd till enskilda personer som inrett nya bostadsrum, och staden har även på andra sätt kraftigt understött byggnadsverksamheten. Bostadsfrågan i städerna skulle emellertid icke befinna sig i ett så bekymmersamt läge, som den för närvarande gör, om blott staten uppförde sådana byggnader som erfordras för statsinstitutionernas eget behov, såsom undervisningslokaler, tjänstemäns expeditioner o. d. Inrättades särskilda lokaler för sådana ändamål skulle en mängd privatbostäder kunna göras disponibla. I varje fall synes det icke vara förenligt med god hushållning att bevilja statsmedel för främjande av bostadsbyggandet i städerna men samtidigt underlåta att uppföra oavvisligen nödvändiga byggnader för statens eget behov.

Vid förfrågan hos kungl. byggnadsstyrelsen har jag erfarit att fullständiga ritningar för byggnader till dubbelseminarium i Umeå äro utarbetade. Till storlek och plan äro dessa byggnader i huvudsak överensstämmande med de seminariabyggnader som nu äro under uppförande i Karlstad. Kostnadsberäkningen, som grundas på 1919 års priser, slutar på 3,020,000 kronor. Härei ingår icke kostnaden för mark, vilken emellertid fritt tillhandahålles av Umeå stad. Markområdet, som för ändamålet förvärvats redan år 1917, kostar staden omkring 100,000 kronor.

Då sålunda alla nödiga förarbeten för detta byggnadsföretag äro utförda, synes intet hinder möta för dess påbörjande så snart medel anvisats. Det är på grund härav och med hänsyn till det oavvisliga behovet av ifrågasvarande undervisningslokaler som jag tillåter mig vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att för uppförande av nya seminariebyggnader i Umeå anvisa 3,020,000 kronor, därav 1,000,000 kronor att utgå på 1921 års stat.

Stockholm 20 januari 1920.

Gustav Rosén.

I motionens syfte instämmer

Henric Öhngren.